

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

گلزار ادب کلهر

مثنوی «شعرا و فرهیختگان»

تألیف و سرداری

ولی فولادی منصوری

انتشارات دیباجه

سرشناسه	: فولادی منصوری، ولی، ۱۳۳۹ -
عنوان و نام پدیدآور	: گلزار ادب کلهر: مشاهیر «شعرا و فرهیختگان» / تالیف و گردآوری ولی فولادی منصوری.
مشخصات نشر	: کرمانشاه: دیپاچه، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۲۰۶ ص. : عکس.
شابک	: 978-622-6281-23-2
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: کلهر
موضوع	: (Kalhor (Iranian people
موضوع	: شاعران ایرانی — کرمانشاهان — سرگذشتهامه
موضوع	: Biography — (Poets, Iranian -- Kermanshahan (Iran
موضوع	: مشاهیر — ایران — کرمانشاهان — سرگذشتهامه
موضوع	: -- Iran -- Kermanshahan (Province) -- BiographyCelebrities
موضوع	: ایلات و عشایر — ایران — استان کرمانشاه
موضوع	: Nomads -- Iran -- Gilan Chaharh
موضوع	: شعر کرمانشاه — مجموعه‌ها
موضوع	: Kermanshah poetry -- Collections
رده بندی کنگره	: ۷۷DSR
رده بندی دیویی	: ۹۵۵/۹۸۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۸۸۷۷۶

● نام کتاب: گلزار ادب کلهر (مشاهیر و فرهیختگان)

● مؤلف: ولی فولادی منصوری

● حروفانگار: فرشته رحیمی

● ویراستار: شیرین قادری

● طرح جلد: مریم میرزایی

● چاپخانه: معرفت

● نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

● شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

● قیمت: ۶۰۰۰۰ تومان.

● شماره شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۲۸۱-۲۳-۲

کلیه حقوق این اثر برای مؤلف محفوظ و هر گونه برداشت و استفاده از متن و تصاویر با ذکر منبع بلامانع است.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱۱	 مقدمه مؤلف
	فصل اول: جغرافیا و سابقه تاریخی کلهر
۱۳	 حدود و جغرافیای کلهر
۱۵	 وجه تسمیه کلهر
۱۸	 اوضاع سیاسی و سابقه تاریخی بزرگ ایل کلهر
۲۶	 کلهر به روایت نویسندگان و مورخین
	فصل دوم: مشاهیر کلهر: شعرای قدیم تا دوره پهلوی
۴۱	 حماسه سرا و سرهنگ کد کلهر در اردوی نادرشاه افشار (الماس خان کلهر)
۴۴	 نمونه‌ای از اشعار میر الماس خان کلهر
۴۷	 خان منصور
۵۵	 نجف کلهری
۵۸	 مهدی خان کلهر
۶۰	 حسینقلی خان سلطانی
۶۳	 محمودپاشاخان
۶۳	 توفیق کلهر کرمانشاهی
۶۴	 ناصری کلهر کرمانشاهی
۶۵	 نصراله بیگ کلهر
۶۵	 صبوری کلهر
۶۶	 کلهر کرمانشاهی
۶۶	 کوثر کلهر کرمانشاهی
۶۶	 محمود کلهر
۶۷	 مهجور کلهر
۶۷	 حشمت اله خان ایلخانی پور
۶۷	 حاج غریب خان شهنساری لیشینی
۶۸	 اکبرخان واصل لیشینی
۶۸	 فیض اله خان فلاحتی (فتاحی)
۶۹	 نقی خان آزاد
۷۲	 عباس آزادی
۷۳	 علی اکبر نقی پور
۷۴	 میرزا یعقوب عباسی
۷۷	 کدخدا علی بگ عباسی

۷۹.....	پاشاخان پور نقی.....
۸۱.....	حیدر خوشخان.....
۸۳.....	طهاسب قلی خان وحدت.....
۸۵.....	میرزا محمد یوسف کلهر.....
۸۶.....	فرج اله خان رشیدی (شجاع السلطان).....
۸۹.....	حسین خان رشیدی.....
۹۰.....	حبیب محمدی.....
۹۱.....	آقا مراد یزدانی.....
۹۲.....	نورعلی گلینی.....
۹۲.....	ناصر سہامی.....
۹۳.....	کیخسرو میرزا.....
۹۳.....	علی آقا شاره.....
۹۳.....	علی اکبر عزیزی.....
۹۴.....	عسکر عزیزیان.....
۹۴.....	جهانبخش کشتمند.....
۹۵.....	کتابعلی کرمی.....
۹۵.....	نیاز محمدی ایوانی.....
۹۶.....	بیژن مرادی اسماعیلی.....

فصل سوم: مشاہیر کلهر شعرا بعد از انقلاب

۹۷.....	شهید محمدرضا فتاحی.....
۹۸.....	جلیل نیک نژاد.....
۱۰۰.....	حمید علی مددی.....
۱۰۰.....	امین شیرزادی.....
۱۰۱.....	سیدنجف جلیلیان.....
۱۰۳.....	ولی فولادی منصوری.....
۱۰۶.....	صلاح الدین قره تپہ.....
۱۰۷.....	بہمن میرزایی.....
۱۰۸.....	ولی رضایی.....
۱۱۰.....	اکبر رضایی کلهر.....
۱۱۱.....	عباس شہبازی.....
۱۱۲.....	افراسیاب منصوریان.....
۱۱۵.....	کرمرضا کرمی.....
۱۱۶.....	عبدالحسین بازیار.....

۱۱۷.....	دلریش ماهیدشتی.....
۱۱۷.....	سیاوش ویسی.....
۱۱۸.....	محمد رضا فتاحی.....
۱۱۹.....	حاجیه مریم کریمی.....
۱۲۲.....	منوچهر پورنقی.....
۱۲۳.....	کرم رضا فتاحیان.....
۱۲۴.....	علی اکرم خسروی.....
۱۲۵.....	رضا محمدی.....
۱۲۵.....	مسعود قنبری.....
۱۲۶.....	معین شاه ویس.....
۱۲۷.....	نادر ایلخانی پور.....
۱۲۷.....	علی سهامی.....
۱۲۹.....	رضا موزونی.....
۱۳۰.....	جلیل آهنگر نژاد.....
۱۳۱.....	پرویز بنفشی.....
۱۳۱.....	سعید عبادتیان (بانان).....
۱۳۲.....	صید احمد رحمانی.....
۱۳۳.....	علیرضا یعقوبی.....
۱۳۴.....	بهروز ابراهیمی.....
۱۳۵.....	نوراله کریمی.....
۱۳۵.....	همایون رحیمیان.....
۱۳۶.....	ایران علیکریمی.....
۱۳۷.....	مهوش سلیمانی.....
۱۳۷.....	احمد عزیزی.....
۱۴۰.....	علی الفتی.....
۱۴۱.....	منوچهر کمری.....
۱۴۲.....	سمیه شکر بیگی.....
۱۴۳.....	حیدر کریم پور.....
۱۴۴.....	سهراب کریم پور.....
۱۴۴.....	بهروز یاسمی.....
۱۴۵.....	علیرضا خانی.....
۱۴۶.....	ناهید محمدی.....
۱۴۸.....	داریوش همتی.....

۱۴۸.....	مهدی احمدی خواه
۱۴۸.....	فواد ابراهیمی
۱۴۹.....	حجت زمانی
۱۴۹.....	زینب عباس پور
۱۵۰.....	محمدرضا وافر
۱۵۰.....	علی ادیب
۱۵۰.....	جعفر فرخ پور
۱۵۲.....	صادق حسینی
۱۵۲.....	اسحاق نوری
۱۵۳.....	قباد سوماری
۱۵۳.....	امجد زمانی
۱۵۳.....	حمداله لطفی
۱۵۴.....	علی محمد محمدی
۱۵۴.....	نادر حسینی
۱۵۵.....	مهرداد محمدی
۱۵۵.....	سامیه تیموری
۱۵۶.....	حجت اله رستمی
۱۵۶.....	کورس احمدی
۱۵۶.....	سایر شعرای کلهر

فصل چهارم: مشاهیر فرهیختگان (نویسندگان، مؤلفان و مورخین)

۱۵۹.....	مقدمه‌ای بر مشاهیر و فرهیختگان بزرگ ایل کلهر
۱۶۰.....	آقا مجتبی آقا تهرانی شهیدی کلهر
۱۶۱.....	آقا مرتضی آقا تهرانی شهیدی کلهر
۱۶۲.....	مهدی شهیدی کلهر
۱۶۲.....	محمدرضا کلهر
۱۶۳.....	فریا کلهر
۱۷۰.....	عباسقلی خان کلهر
۱۷۱.....	علی مصطفایی
۱۷۲.....	علی اکبر نقی پور
۱۷۲.....	منصور رستمی
۱۷۴.....	حشمت اله فلاحت پیشه
۱۷۵.....	لطیف صفری
۱۷۶.....	خلیل بیگزاده

۱۷۶.....	محمد سجاد رشیدی.....
۱۷۷.....	کریم کریم پور.....
۱۷۷.....	عبدالعلی احمدی.....
۱۷۷.....	حمیدرضا صیدمحمدی.....
۱۷۷.....	ماندانا کمرخانی.....
۱۷۸.....	حاج نصرت اله سپهر.....
۱۷۸.....	ولی فولادی منصوری.....
۱۷۹.....	عبداله پور شمع.....
۱۷۹.....	شاهپور شهبان.....
۱۷۹.....	محمد رضا احمدی.....
۱۸۰.....	جلیل الماسی.....
۱۸۰.....	شکوفه دارابی.....
۱۸۰.....	معین خسروی.....
۱۸۱.....	نظام علی دهنوی.....
۱۸۱.....	علی الماسی.....
۱۸۲.....	مرتضی ملک پور.....
۱۸۲.....	عبدالرضا نادری فر.....
۱۸۳.....	علیرضا گودرزی.....
۱۸۴.....	علی اکبر علیزاده.....
۱۸۴.....	خسرو جعفریگی.....
۱۸۴.....	ابراهیم اکبریان.....
۱۸۵.....	لطیف امینی.....
۱۸۵.....	سجاد جهانفرد.....
۱۸۵.....	یحیی صادقی.....
۱۸۶.....	حمیدرضا عبدالمحمدی.....
۱۸۶.....	حمیدرضا سعیدی نژاد.....
۱۸۷.....	موسی پرینیان.....
۱۸۷.....	بهزاد پرشور - حسین پرشور.....
۱۸۷.....	نشمیل افشارزاده و مرتضی بیگی.....
۱۸۷.....	مجتبی مهدی‌خانی.....
۱۸۸.....	نوراله کریمی.....
۱۸۸.....	حمیدرضا رستمی.....
۱۸۸.....	مجید یزدان پناه.....

۱۸۹	فرهاد عزتی زاده
۱۸۹	احمد شیرزادی
۱۸۹	اسد حسینیان
۱۹۰	آیت محمدی کلهر
۱۹۰	مرتضی اکبری
۱۹۱	محمدعلی قاسمی
۱۹۱	رحمت اله بیژنی
۱۹۱	منوچهر کمری و رضا ششیدن
۱۹۱	سایر فرهیختگان

فصل پنجم: مشاهیر کلهر: رجل و خطاط عصر قاجار

۱۹۳	میرزا محمد رضا خطاط کلهر
۱۹۹	سایر خوش‌نویسان بزرگ ایل کلهر
۱۹۹	۱- انجمن خوشنویسان اسلام آباد غرب بعد از انقلاب
۱۹۹	۲- انجمن ادبی و خوش‌نویسان کرمانشاه در قدیم
۱۹۹	انجمن خوش‌نویسان ایوانغرب بعد از انقلاب
۲۰۰	منابع و مآخذ

مقدمه مؤلف

ن وَالْقَلَمُ وَمَا يَسْطُرُونَ قسم به قلم و آنچه می نویسد (سوره قلم آیه ۱)
 لَا تَكْلَفُ نَفْسٌ إِلَّا وُسْعَهَا (هیچ کس را جز به اندازه طاقت و توان تکلیف نکردیم)
 (سوره بقره آیه ۲۲۳)

شکر و سپاس به درگاه ذات اقدس کبریایی، آن یگانه‌ی بی‌همتا که انسان را به عشق ایمان و عقل بیاراست و او را می‌ستایم که مرا توفیق داد تا در جهت اعتلای تاریخ، هویت و اصالت فردی، ایلی و ملی، فرهنگ و ادب، شعر و نثر، جامعه‌شناسی و مردم‌شناسی در حد وسع و توان گام بردارم. تکلیف، تحریر، شعر و شاعری، ذوق و هنری خدادادی است که اگر ادب و محبت وجود ربانی و یکتایی‌اش شامل شود آن را در ذهن، وجود، فکر و خیال پویان آن طریق به قله‌ی کمال زینت می‌دهد. تاریخ و فرهنگ روشن‌نگر نسل‌های آینده و بیان تجربیات گذشته و چراغ راه آینده است و شعر بیان‌کننده‌ی احساسات درونی و تخیل ذهنی است که با دانش هنر به نظم کشیده می‌شود و می‌تواند در مدح خالق گیتی، پیامبران، ائمه اطهار، اسطوره‌ها، وصف طبیعت، زمین و آسمان، فصول چهارگانه، اخلاقیات، حماسه‌ها، جشن‌ها و حتی در مسائل اجتماعی، تربیتی، آئینی و عرفانی به صورت‌های حماسی و مرثیه در قالب مثنوی، قصیده، غزل، دوبیتی و چهارپاره در قالب سبک قدیم یا نو باشد. در وضعیت کنونی که مردم به زبان محلی خود اهمیت می‌دهند؛ می‌تواند فارسی، کردی، عربی، ترکی یا هر لهجه‌ی دیگری باشد. یکی از مصادیق شکرگزاری به درگاه خداوند متعال که بیشتر در عرفان تبلور پیدا می‌کند؛ شعر و ادب، تاریخ و حماسه است. در کتاب حاضر قصد را این است که به هر دو بخش مشاهیر و فرهیختگان بپردازیم و با ذکر آثار، یاد آن‌ها را گرامی بداریم.

انسان‌ها به شکل ذاتی و قلبی به تاریخ و شعر علاقه‌مندند و کلمات روزگار آموزنده را دوست دارند؛ از قدیم در میان مردم جهان خاصه مردم بافرهنگ و متمدن ایران شعر یکی از سرمایه‌های جاودانه معنوی بوده که تاکنون به یادگار مانده است و از دیرباز بزرگانی چون فردوسی، حافظ، سعدی، مولانا، عطار، نظامی، رودکی و صدها شاعر، عارف و مورخ به مثابه‌ی گنجینه‌ای ارزشمند شعر سروده و اثر خلق نموده‌اند. در میان بزرگان ایل کلهر که یکی از بزرگ‌ترین ایلات ایرانی، آریایی و باستانی کشور عزیزمان است؛ مردم شریف و نجیب آن، خاصه شعرا و فرهیختگان از این قافله پر خیر و برکت فرهنگ و ادب غافل نبوده‌اند و از گذشته به شعر و شاعری و تاریخ گذشته و آینده خود علاقه‌مند بوده‌اند و اوصاف حق تعالی، کائنات، شاهان، پیامبران، امامان، نبردها و شکست‌ها، زیبایی‌های طبیعت و عشق به ربوبیت پروردگار را با شوق و ذوق به نظم کشیده‌اند؛ کم نبوده‌اند از این دسته که به علت مکتوب نبودن و، به خاطر جابجایی بیشتر آثارشان از بین رفته است. در میان این ایل بزرگ و فرهیخته، بزرگان و عارفانی مثل خان منصور، ایلخان قدرتمند اواخر

صفویه تا اواسط زندیه و همچنین شاعر و عارف قرن ۱۲ هـ ق و سرهنگ میرزا الماس خان کلهر و نجف کلهری، در همین قرن هستند که با اشعار زیبای خود روح ادب و عرفان را در میان پیران و جوانان دمیده‌اند و در مراحل بعدی بزرگانی مثل مهدی خان یاور ایلخان کلهر، محمود پاشاخان ایلخانی، حسینیقلی خان سلطانی، طهماسب قلی خان وحدت و ده‌ها تن از این عزیزان در دوره قاجار پیش‌تاز شعر، ادب و عرفان بوده‌اند؛ در اواخر قاجار و در عصر پهلوی، نقی خان آزاد و خاصه بعد از انقلاب اسلامی، شعرای جوان و بانگیزه همچون احمد عزیزی در قالب‌های مختلف فارسی و کردی شعر سروده و مورخینی متعهد و بااحساس، تاریخ و گذشته قوم ایرانی، خاصه ایل خود را به رشته تحریر درآورده‌اند؛ لذا بر آن شدم تا آثار این عزیزان را در مجموعه‌ای بنام گلزار ادب کلهر «مشاهیر و فرهیختگان» گردآوری و از زبان فارسی، کردی کلهری، گورانی و کردی سورانی بهره‌گیری کنم و با ذکر خلاصه‌ای از مشخصات فردی، به اهالی فرهنگ دوست و عارفان عرصه علم و ادب و انجمن‌های ادبی عرضه کنم و تمام تلاش خود را به عمل آوردم تا در اقصی نقاط کشور پیگیر آثارشان باشم؛ اما امکان مراجعه به محضر همه صاحبان آثار و عزیزان اهل شعروادب فراهم نبود؛ به این جهت تقاضای شریک شدن به این کار را عرض می‌کنم. انتظار می‌رود کوتاهی و قصور ما را ببپذیرید و اثرات خود، آثار آنان و دل و به‌شرط حیات و در چاپ‌های بعدی به این مجموعه افزوده شود؛ با درود و آرزوی خیر برای همه کسانی که به فرهنگ، هویت، ادب و عرفان اهمیت می‌دهند.

و من ... التوفیق ولی فولادی منصوری بهار ۱۳۹۸

شماره تماس: ۹۱۸۳۳۰۷۵۵۹